

Nr. okręgu	Siedziba okręgu	P o w i a t y (miasta i gminy wiejskie)
11	m. MIKOŁÓW	bielski — miasto Strumień — gminy: Bąków, Bielowicko, Bronów, Chybie, Czechowice, Drogomyśl, Dziedzice, Frelichów, Iłownica, Jasienica, Komorowice, Landek, Ligota, Łazy, Mazańcowice, Międzyrzecze Dolne, Międzyrzecze Górne, Mikuszowice, Mnich, Roztropice, Rudzica, Stare Bielsko, Wapienica, Wieszczyca, Zabłocie, Zaborze, Zabrzeg, Zarzecze, Zbytków. pszczyński — miasta: Bieruń Stary, Mikołów — gminy: Bieruń Nowy, Bijasowice, Borowa Wieś, Chełm, Cielnice, Czarnuchowice, Dzieckowice, Gać, Gardawice, Goławiec, Gostyń, Górki, Hołdunów, Imielin, Jaroszowice, Kobiór, Kopciowice, Kosztowy, Krasowy, Królówka, Lędziny, Łaziska Dolne, Łaziska Górne, Łaziska Średnie, Mokre, Murcki, Ornontowice, Orzesze, Panewnik, Panioły, Paprocany, Piotrowice, Podlesie, Smardzowice, Stara Kuźnia, Ściernie, Smiłowice, Swierczyniec, Tychny, Urbanowice, Wesola, Wilkowyje, Woszczyce, Wiry, Zarzecze, Zawada, Zawisć, Zazdrość, Zgoń.
12	m. CIESZYN	cieszyński. bielski miejski. bielski — gminy: Aleksandrowice, Bystra, Grodziec, Jaworze, Kamienica, Mikuszowice, Świętoszówka.

320.

U S T A W A

z dnia 8 lipca 1935 r.

Ordynacja wyborcza do Senatu.

R o z d z i a ł I.

Skład Senatu.

Art. 1. (1) Senat składa się z 96 senatorów.

(2) Prezydent Rzeczypospolitej powołuje 32 senatorów.

(3) Obywatele, mający z tytułu zasługi, wykształcenia lub zaufania prawo wybierania do Senatu, powołują przez swych delegatów w wojewódzkich kolegiach wyborczych 64 senatorów.

(4) Z liczby senatorów, powoływanych w wojewódzkich kolegiach wyborczych, przypada: na m. st. Warszawę oraz woj. kieleckie i lwowskie po 6 senatorów; na woj. warszawskie i łódzkie po 5 senatorów; na woj. lubelskie, wołyńskie, krakowskie i poznańskie po 4 senatorów; na woj. wileńskie, białostockie, tarnopolskie i śląskie po 3 senatorów; na

woj. nowogródzkie, poleskie, stanisławowskie i pomorskie po 2 senatorów.

R o z d z i a ł II.

Prawo wybierania i wybieralności.

Art. 2. (1) Prawo wybierania do Senatu mają:

- 1) z tytułu zasługi osobistej: obywatele, odznaczeni orderem Orła Białego, orderem Virtuti Militari, Krzyżem lub Medalem Niepodległości, Krzyżem Walecznych, orderem Odrodzenia Polski lub Krzyżem Zasługi;
- 2) z tytułu wykształcenia:
  - a) obywatele, którzy ukończyli szkołę wyższą lub zawodową stopnia licealnego, liceum pedagogiczne albo szkołę podchorążych,
  - b) obywatele, którzy ukończyli jedną ze szkół równorzędnych z określonymi w ustępie poprzedzającym albo posiadają stopień oficerski;
- 3) z tytułu zaufania obywateli:
  - a) obywatele, piastujący stanowiska z wyboru w samorządzie terytorjalnym, a mia-

- nowicie: członkowie rad (sejmików) wojewódzkich, powiatowych, gminnych i miejskich tudzież członkowie zarządów miejskich,
- b) obywatele, piastujący stanowiska we władzach samorządu gospodarczego oraz w zarządach organizacji gospodarczych i zawodowych, a mianowicie:
- radcowie izb rolniczych, przemysłowo-handlowych i rzemieślniczych,
  - przewodniczący zarządów cechów oraz oddziałów tych zrzeszeń przemysłowych i rzemieślniczych związków gospodarczych, które objęte są prawem przemysłowem,
  - przewodniczący zarządów kółek rolniczych, zrzeszonych w Związku Izb i Organizacji Rolniczych, wreszcie
  - przewodniczący zarządów oddziałów (kół) tych pracowniczych organizacji zawodowych, które liczą co najmniej 1.000 członków, płacących składki,
- c) przewodniczący zarządów kół miejscowych (oddziałów, organizacji miejscowych) stowarzyszeń wyższej użyteczności,
- d) członkowie zarządów wyższych szczebli organizacyjnych tych zrzeszeń, które określone są w lit. b) i c).

(2) Prawo wybierania do Senatu z tytułu przewodnictwa lub uczestnictwa w zarządzie zrzeszenia, określonego w ustępie poprzedzającym, służy tylko wówczas, gdy zrzeszenie to bądź odpowiednia jego jednostka organizacyjna działała co najmniej trzy lata przed zarządzeniem wyborów do Senatu.

Art. 3. Prawo wybierania do Senatu nie służy obywatelom, którzy przed dniem zarządzenia wyborów do Izb Ustawodawczych nie ukończyli lat 30, a także obywatelom, niemającym prawa wybierania do Sejmu.

Art. 4. (1) Prawo wybieralności do Senatu służy każdemu obywatelowi, mającemu prawo wybierania do Sejmu, który przed dniem zarządzenia wyborów do Izb Ustawodawczych ukończył lat 40.

(2) Kandydować można tylko w jednym wojewódzkim kolegium wyborczym.

Rozdział III.

Zarządzenie wyborów.

Art. 5. (1) Wybory do Senatu zarządza Prezydent Rzeczypospolitej jednocześnie z zarządzeniem wyborów do Sejmu.

(2) Wybór delegatów do wojewódzkich kolegiów wyborczych odbędzie się w niedzielę na dwa tygodnie przed dniem głosowania do Sejmu; powołanie senatorów w wojewódzkich kolegiach wyborczych — w następną niedzielę po dniu głosowania do Sejmu; powołanie zaś senatorów przez Prezydenta Rzeczypospolitej — w ciągu dni siedmiu od ogłoszenia wyniku wyborów do Senatu.

(3) Akt zarządzenia wyborów do Senatu będzie ogłoszony w Dzienniku Ustaw wraz z kalendarzem wyborczym, zawierającym oznaczenie dni, w których mają być dokonane poszczególne czynności wyborcze.

Rozdział IV.

Wojewódzkie kolegia wyborcze i zebrania obwodowe.

Art. 6. (1) W każdym województwie i w m. st. Warszawie powstaje jedno wojewódzkie kolegium wyborcze.

(2) Wojewódzkie kolegia wyborcze składają się z delegatów, wybranych na zebraniach obwodowych.

(3) Przewodniczących wojewódzkich kolegiów wyborczych i ich zastępców powołuje Generalny Komisarz Wyborczy, przewodniczących zaś zebrań obwodowych i ich zastępców powołuje przewodniczący okręgowej komisji wyborczej do Sejmu, na której obszarze odbędą się te zebrania.

(4) Przewodniczącymi i ich zastępcami będą osoby, mające prawo wybierania do Senatu.

(5) Przewodniczący wojewódzkich kolegiów wyborczych oraz ich zastępcy powołani będą nie później niż 15 dnia, przewodniczący zaś zebrań obwodowych i ich zastępcy nie później niż 18 dnia po zarządzeniu wyborów do Izb Ustawodawczych.

Art. 7. (1) Przewodniczący wojewódzkich kolegiów wyborczych i przewodniczący zebrań obwodowych czuwają nad powagą tych zgromadzeń.

(2) Uczestnikowi zgromadzenia, zakłócającemu spokój, przewodniczący może udzielić upomnienia, a w razie dalszego niewłaściwego jego zachowania — wykluczyć z posiedzenia.

Rozdział V.

Obwody wyborcze i spisy wyborców.

Art. 8. (1) Każdy powiat dzieli się na obwody wyborcze, liczące 90 — 120 wyborców do Senatu.

(2) Na każdy obwód przypada jeden delegat do wojewódzkiego kolegium wyborczego.

(3) Podziału powiatu na obwody wyborcze dokonają władze administracji ogólnej.

Art. 9. (1) Władze administracji ogólnej prowadzą spisy wyborców do Senatu oddzielnie dla każdego obwodu wyborczego.

(2) Każdy obywatel, mający prawo wybierania do Senatu, będzie wciągnięty do spisu w obwodzie, w którym zamieszkuje.

(3) Obywatele polscy, zamieszkali na obszarze Wolnego Miasta Gdańska, będą wciągnięci do spisu w obwodach, utworzonych na obszarze m. Gdyni.

Art. 10. (1) Spisy wyborców do Senatu będą co najmniej raz na rok poddawane rewizji.

(2) Jednocześnie ze spisami wyborców poddawany będzie rewizji podział powiatu na obwody wyborcze.

Art. 11. Spisy wyborców do Senatu będą nie później niż 21 dnia po zarządzeniu wyborów do Izby Ustawodawczych przesłane przewodniczącym zebrań obwodowych w dwóch egzemplarzach oraz przewodniczącemu właściwej okręgowej komisji wyborczej do Sejmu — w jednym egzemplarzu.

Art. 12. (1) Spisy wyborców do Senatu będą wyłożone jednocześnie ze spisami wyborców do Sejmu w lokalu, przeznaczonym na zebranie obwodowe.

(2) Podczas wyłożenia spisów każdy obywatel, mający prawo wybierania do Senatu, może je przeglądać, robić z nich wyciągi oraz wnosić reklamacje na ręce przewodniczącego zebrania obwodowego, który je niezwłocznie załatwi.

(3) Od decyzji przewodniczącego zebrania obwodowego służy odwołanie do przewodniczącego właściwej okręgowej komisji wyborczej do Sejmu.

(4) W postępowaniu reklamacyjnym stosuje się odpowiednio przepisy art. 24 — 30 ordynacji wyborczej do Sejmu, z tem, że terminy, przewidziane w art. 29 i 30 skraca się o dwa dni.

Rozdział VI.

Publiczne ogłoszenia.

Art. 13. (1) Władze administracji ogólnej nie później niż 21 dnia po zarządzeniu wyborów do Izby Ustawodawczych ogłoszą we wszystkich gminach za pomocą plakatów o podziale powiatu na obwody wyborcze ze wskazaniem lokali, przeznaczonych na zebrania obwodowe.

(2) W tymże terminie przewodniczący zebrania obwodowego poda do wiadomości publicznej w sposób, w danej miejscowości zwyczajem przyjęty, godziny swego urzędowania tudzież termin i miejsce wyłożenia spisu wyborców i wnoszenia reklamacyj.

Rozdział VII.

Wybór delegatów do wojewódzkich kolegów wyborczych.

Art. 14. (1) Wybór delegatów do wojewódzkich kolegów wyborczych odbywa się jednego dnia w całym Państwie.

(2) W zebraniach obwodowych biorą udział obywatele, mający prawo wybierania do Senatu, wpisani do spisu wyborców danych obwodów.

(3) Uchwały zebrania obwodowego, przewidziane ustawą niniejszą, są ważne bez względu na ilość obecnych wyborców.

(4) Wszelkie obrady są niedopuszczalne, a uchwały, nieprzewidziane ustawą niniejszą — z mocy samego prawa nieważne.

Art. 15. (1) Po otwarciu zebrania obwodowego przewodniczący powoła z pośród obecnych wyborców trzech sekretarzy, poczem wezwie obecnych do zgłaszania kandydatów na delegata.

(2) Każdy wyborca ma prawo zgłosić jednego kandydata z pośród uprawnionych do udziału w zebraniu.

Art. 16. Przewodniczący podaje do wiadomości zebrania nazwiska zgłoszonych kandydatów, poczem zarządza głosowanie.

Art. 17. (1) Po zarządzeniu głosowania jeden z sekretarzy odczytuje spis wyborców do Senatu, którzy, podchodząc do prezydium, składają głosy.

(2) Karty do głosowania zawierają mają imię i nazwisko jednego ze zgłoszonych kandydatów na delegata.

(3) Karty wypełnione niezgodnie z przepisem ustępu poprzedzającego są nieważne.

Art. 18. (1) Po zamknięciu głosowania sekretarze obliczą głosy.

(2) Wynik głosowania przewodniczący poda zebraniu do wiadomości.

Art. 19. (1) Za wybranego na delegata uważa się kandydata, który uzyskał bezwzględną większość ważnie oddanych głosów.

(2) Jeżeli w pierwszym głosowaniu żaden z kandydatów nie uzyskał bezwzględnej większości ważnie oddanych głosów — głosowanie jest nieważne; w tym przypadku przewodniczący zarządzi ponowne zgłaszanie kandydatów na delegata i powtórne głosowanie.

(3) Jeżeli drugie głosowanie nie da również wyniku, przewodniczący zarządzi głosowanie ściślejsze, skreślając jednocześnie z listy zgłoszonych kandydatów na delegata osoby, które w drugim głosowaniu otrzymały najmniejsze ilości głosów, w ten sposób, żeby liczba zgłoszonych kandydatów nie była wyższa od trzech; głosowanie ściślejsze jest ostateczne, przy czem za wybranego na delegata uważa się kandydata, który otrzymał w głosowaniu ściślejszem największą ilość ważnie oddanych głosów; w razie równości głosów rozstrzyga los, wyciągnięty przez przewodniczącego.

Art. 20. (1) Z przebiegu zebrania obwodowego sporządza się protokół.

(2) Protokół zatwierdza zebranie zwykłą większością głosów.

(3) Każdy uczestnik zebrania może zgłosić sprostowanie do protokołu; nad zgłoszonymi sprostowaniami zebranie głosuje bez dyskusji.

(4) Protokół zebrania obwodowego podpisują przewodniczący i sekretarze.

Art. 21. Po zatwierdzeniu protokołu przewodniczący rozwiąże zebranie, przesyłając niezwłocznie oryginał protokołu przewodniczącemu wojewódzkiemu kolegium wyborczego, odpisy zaś protokołu przewodniczącemu właściwej okręgowej komisji wyborczej do Sejmu i wybranemu delegatowi.

Art. 22. (1) Nadzór nad wyborem delegatów do wojewódzkich kolegów wyborczych sprawują przewodniczący okręgowych komisji wyborczych do Sejmu, na których obszarze odbywają się zebrania ob-

wodowe; przewodniczącym komisji okręgowych służy z tego tytułu prawo unieważnienia wyboru delegata, jeżeli wybór ten został dokonany niezgodnie z prawem, i zarządzenia w ciągu trzech dni od otrzymania protokołu zebrania obwodowego ponownego wyboru delegata w najbliższą niedzielę.

(2) Zarządzenia przewodniczącego okręgowej komisji wyborczej do Sejmu, wydane w trybie niniejszego artykułu, nie ulegają zaskarżeniu oddzielnie od protestu przeciwko wyborom.

Rozdział VIII.

Powołanie senatorów w wojewódzkich kolegiach wyborczych.

Art. 23. (1) Zebrania wojewódzkich kolegiów wyborczych odbywają się jednego dnia w całym Państwie w miastach wojewódzkich.

(2) Uchwały wojewódzkich kolegiów wyborczych, przewidziane ustawą niniejszą, są ważne bez względu na ilość obecnych delegatów.

(3) Wszelkie obrady są niedopuszczalne, a uchwały, nieprzewidziane ustawą niniejszą — z mocy samego prawa nieważne.

(4) Celem umożliwienia wszystkim delegatom wzięcia udziału w wojewódzkim kolegium wyborczym służy im prawo bezpłatnego przejazdu państwowymi środkami komunikacji z miejsca pobytu do miasta wojewódzkiego i z powrotem do miejsca zamieszkania.

Art. 24. Po otwarciu zebrania wojewódzkiego kolegium wyborczego, przewodniczący kolegium powoła z pośród obecnych delegatów trzech sekretarzy, poczem kolegium na wniosek przewodniczącego wybierze komisję główną celem ułożenia przez nią listy kandydatów na senatorów.

Art. 25. (1) Komisja główna wojewódzkiego kolegium wyborczego składa się z 15 członków, powołanych zwykłą większością głosów z pośród delegatów obecnych na zebraniu kolegium; przewodniczącym komisji głównej jest z urzędu przewodniczący kolegium.

(2) Obrady komisji głównej są niejawne; uchwały jej zapadają zwykłą większością głosów; przewodniczący głosuje narówni z innymi członkami; w razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego.

(3) Protokół, zawierający uchwały komisji głównej, prowadzi jeden z sekretarzy kolegium, zaproszony przez przewodniczącego; protokół podpisują przewodniczący i członkowie komisji głównej obecni podczas obrad.

Art. 26. (1) Po wznowieniu zebrania kolegium, przewodniczący ogłosi listę kandydatów na senatorów, ułożoną przez komisję główną.

(2) Na listę może być wpisany tylko kandydat, który wyraził zgodę na kandydowanie, choćby telegraficznie.

(3) Liczba kandydatów na liście, ułożonej przez komisję główną, nie może przewyższać podwójnej

ilości mandatów senatorskich, przypadających na dane województwo.

(4) O kolejności umieszczenia kandydatów na liście rozstrzyga przewaga głosów, a w razie równości głosów — los, wyciągnięty przez przewodniczącego.

Art. 27. (1) Po ogłoszeniu listy kandydatów na senatorów, ułożonej przez komisję główną, grupa delegatów, złożona co najmniej z dwudziestu, ma prawo zażądać wpisania na listę również i jej kandydata.

(2) Wniosek o uzupełnienie listy kandydatów ma być zgłoszony na piśmie na ręce przewodniczącego kolegium i wskazywać wyłącznie jednego kandydata na senatora; każdy delegat może podpisać jeden tylko wniosek; do wniosku będzie dołączona zgoda kandydata na kandydowanie.

(3) Przewodniczący kolegium po zapoznaniu się z treścią wniosków i stwierdzeniu, że zgłoszeni kandydaci wyrazili zgodę na kandydowanie, uzupełni odpowiednio listę kandydatów na senatorów, poczem ogłosi ją ponownie, jako ostatecznie ustaloną, zarządzając jednocześnie głosowanie.

(4) Jeżeli liczba kandydatów na liście nie będzie wyższa od ilości mandatów, przypadających na dane województwo, głosowanie nie odbędzie się, a za wybranych uważa się wszystkich zgłoszonych kandydatów na senatorów.

Art. 28. (1) Po zarządzeniu głosowania jeden z sekretarzy odczytuje spis delegatów do wojewódzkiego kolegium wyborczego, którzy, podchodząc do prezydium, składają głosy.

(2) Karty do głosowania zawierają mogą imiona i nazwiska tyłu najwyżej z pośród zgłoszonych kandydatów, ile mandatów senatorskich przypada na dane województwo.

(3) Karty wypełnione niezgodnie z przepisem ustępu poprzedzającego są nieważne.

Art. 29. (1) Po zamknięciu głosowania sekretarze obliczą głosy.

(2) Wynik głosowania przewodniczący poda kolegium do wiadomości.

Art. 30. (1) Za wybranych na senatorów uważa się kandydatów, którzy otrzymali w pierwszym głosowaniu głosy większości głosujących; przy ustalaniu liczby głosujących za podstawę bierze się tylko karty ważne.

(2) Jeżeli pierwsze głosowanie nie da wyniku albo da wynik tylko częściowy, następuje głosowanie ściślejsze, przyczem skreśla się z listy kandydatów osoby, które w pierwszym głosowaniu otrzymały najmniejsze ilości głosów, w ten sposób, żeby liczba pozostałych kandydatów nie była większa od podwójnej ilości mandatów, pozostałych do obsadzenia; w głosowaniu ściślejszem każdy delegat ma prawo oddać głos na tyłu najwyżej kandydatów, ile mandatów pozostało do obsadzenia.

(3) Głosowanie ściślejsze jest ostateczne; za wybranych w głosowaniu ściślejszem uważa się kandydatów, którzy otrzymali w tem głosowaniu największe ilości ważnie oddanych głosów; w razie równości

głosów rozstrzyga los, wyciągnięty przez przewodniczącego.

Art. 31. Po ukończeniu czynności, przewidzianych w artykule poprzedzającym, kolegium przystąpi do powołania zastępców senatorów w trybie, określonym dla wyboru senatorów.

Art. 32. (1) Z przebiegu zebrania wojewódzkiego kolegium wyborczego sporządza się protokół.
(2) Protokół zatwierdza kolegium zwykłą większością głosów.

(3) Każdy uczestnik zebrania może zgłosić sprostowanie do protokołu; nad zgłoszonymi sprostowaniami kolegium głosuje bez dyskusji.

(4) Protokół podpisują przewodniczący i sekretarze.

Art. 33. Po zatwierdzeniu protokołu przewodniczący rozwiąże zebranie wojewódzkiego kolegium wyborczego, przesyłając niezwłocznie odpis protokołu Generalnemu Komisarzowi Wyborczemu.

Art. 34. (1) Generalny Komisarz Wyborczy ogłosi w gazecie rządowej wynik wyborów do Senatu jednocześnie z wynikiem wyborów do Sejmu.

(2) Ogłoszenie to będzie zawierać imiona, nazwiska, wiek, zawód i miejsce zamieszkania senatorów, powołanych w wojewódzkich kolegiach wyborczych, ze wskazaniem województwa, w którym zostali wybrani.

Art. 35. (1) Generalny Komisarz Wyborczy nie później niż 3 dnia po ogłoszeniu wyniku wyborów do Senatu prześle listy wierzytelne senatorom, powołanym w wojewódzkich kolegiach wyborczych.

(2) List wierzytelny ma zawierać: imię, nazwisko, wiek, zawód i miejsce zamieszkania senatora oraz nazwę województwa, w którym został wybrany.

Art. 36. (1) Każdy delegat do wojewódzkiego kolegium wyborczego może w ciągu siedmiu dni od ogłoszenia wyniku wyborów wnieść do Sądu Najwyższego protest przeciwko wyborom w danym województwie; inne osoby mogą wnieść protest tylko na tej podstawie, że zaskarżona czynność pozbawiła je prawa udziału w postępowaniu wyborczym.

(2) Protest ma być wniesiony na piśmie lub ustnie do protokołu na ręce przewodniczącego wojewódzkiego kolegium wyborczego.

(3) Wniesienie protestu nie pozbawia senatora, zaopatrzonego w list wierzytelny, prawa wykonywania mandatu.

Art. 37. Przewodniczący kolegium nie później niż 10 dnia po ogłoszeniu wyniku wyborów prześle Sądowi Najwyższemu protest wraz z aktami zaskarżonych czynności, Biuru zaś Senatu — odpis samego protestu.

Art. 38. Przy rozstrzyganiu protestów Sąd Najwyższy stosuje odpowiednio przepisy art. 80 — 82 ordynacji wyborczej do Sejmu.

Art. 39. (1) W razie unieważnienia wyborów przez Sąd Najwyższy, Minister Spraw Wewnętrznych zarządzi ponowne wybory w ciągu trzydziestu dni od daty wyroku Sądu Najwyższego i ogłosi w Dzienniku

Ustaw o terminach, w których mają być dokonane poszczególne czynności wyborcze.

(2) Jeżeli Sąd Najwyższy inaczej nie zarządzi, wojewódzkie kolegium wyborcze dokona ponownego wyboru senatorów i ich zastępców w tym samym składzie delegatów.

Rozdział IX.

Powołanie senatorów przez Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 40. (1) Prezydent Rzeczypospolitej powołuje senatorów z pośród obywateli, mających prawo wybieralności do Senatu.

(2) Akt powołania senatorów będzie przesłany Generalnemu Komisarzowi Wyborczemu, który wyda im w ciągu trzech dni listy wierzytelne.

(3) List wierzytelny ma zawierać imię, nazwisko, wiek, zawód i miejsce zamieszkania senatora oraz powołanie się na akt Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 41. Generalny Komisarz Wyborczy niezwłocznie po otrzymaniu aktu Prezydenta Rzeczypospolitej ogłosi treść aktu w gazecie rządowej.

Rozdział X.

Przepisy, dotyczące funkcjonariuszów publicznych i wojska oraz posłów na Sejm.

Art. 42. (1) Funkcjonariusze państwowi, sędziowie i prokuratorzy oraz pracownicy samorządowi, powołani na senatorów, otrzymują z mocy samego prawa urlop bezpłatny na czas piastowania mandatu senatorskiego; w razie zaś piastowania mandatu w ciągu dziesięciu co najmniej lat w następujących po sobie kadencjach Izby Ustawodawczych będą przeniesieni w stan spoczynku, jeżeli przyjmą mandat do nowo wybranego Senatu.

(2) Przepisy niniejszego artykułu nie dotyczą ministrów, podsekretarzy stanu, przedstawicieli dyplomatycznych i profesorów szkół akademickich.

Art. 43. (1) Żołnierze, pełniący czynną służbę wojskową, nie mogą być powoływani na przewodniczących zebrań obwodowych ani na ich zastępców.

(2) Żołnierze zawodowi, powołani na senatorów, będą przeniesieni w stan nieczynny na czas piastowania mandatu senatorskiego; w razie zaś piastowania mandatu w ciągu co najmniej dziesięciu lat w następujących po sobie kadencjach Izby Ustawodawczych, będą przeniesieni w stan spoczynku, jeżeli przyjmą mandat do nowo wybranego Senatu.

Art. 44. Poseł na Sejm, powołany na senatora, traci mandat poselski, chyba że w ciągu siedmiu dni od otrzymania listy wierzytelnej złoży mandat senatorski.

Rozdział XI.

Wygaśnięcie i utrata mandatu.

Art. 45. (1) Wygaśnięcie mandatu następuje w razie śmierci senatora lub zrzeczenia się mandatu.

(2) Utrata mandatu następuje z mocy samego prawa w przypadkach:

- a) kandydowania na senatora więcej niż w jednym wojewódzkim kolegium wyborczym;
- b) nieuczestniczenia senatora w 15 z kolei posiedzeniach Senatu bez usprawiedliwionego powodu;
- c) odmówienia złożenia ślubowania lub złożenia go z zastrzeżeniem;
- d) przyjęcia mandatu poselskiego;
- e) objęcia płatnej służby państwowej z wyjątkiem stanowiska ministra, podsekretarza stanu, przedstawiciela dyplomatycznego lub profesora szkoły akademickiej;
- f) objęcia stanowiska funkcjonariusza publicznego, jeżeli powołanie na to stanowisko nastąpiło nie na podstawie wyboru albo wniosku organów samorządu terytorjalnego lub gospodarczego;
- g) utraty prawa wybierania do Sejmu.

(3) Senator, skazany nieprawomocnym wyrokiem sądowym na utratę praw publicznych bądź na karę wydalenia z wojska lub marynarki wojennej albo z korpusu oficerskiego, nie może wykonywać mandatu aż do prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy.

(4) O wygaśnięciu lub utracie mandatu Marszałek Senatu podaje Izbie do wiadomości na najbliższym posiedzeniu.

Art. 46. (1) W razie wygaśnięcia mandatu senatora z wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej lub utraty przezeń mandatu, Prezydent Rzeczypospolitej powoła jego następcę na pozostały okres kadencji.

(2) W razie wygaśnięcia mandatu senatora z wyboru wojewódzkiego kolegium wyborczego lub utraty przezeń mandatu, Generalny Komisarz Wyborczy przyzna mandat jego zastępcy, który uzyskał w kolegium największą ilość głosów; w razie równości głosów rozstrzyga los.

(3) Jeżeli senator, którego mandat wygasł lub który mandat utracił, nie ma już zastępcy z powodu uprzedniego przyznania mandatu senatorskiego wszystkim zastępcom w danym kolegium albo z innych przyczyn, mandat pozostanie nieobsadzony do końca kadencji.

Rozdział XII.

Koszty wyborów.

Art. 47. Przepisy o kosztach wyborów, zawarte w art. 90 i 92 ordynacji wyborczej do Sejmu, stosuje się odpowiednio w postępowaniu wyborczym, określonym niniejszą ustawą.

Rozdział XIII.

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 48. Prawo wybierania do Senatu służy czynnym nauczycielom, którzy uzyskali dyplomy

(świadectwa), uprawniające do nauczania w publicznych szkołach powszechnych, szkołach średnich ogólnokształcących lub zakładach kształcenia nauczycieli, choćby nie odpowiadali warunkom, określonym w art. 2 ust. (1) pkt. 2).

Art. 49. Warunek trzyletniej działalności zrzeczeń, przewidziany w art. 2 ust. (2), nie obowiązuje przy pierwszych wyborach, które odbędą się na podstawie niniejszej ordynacji wyborczej.

Art. 50. Do czasu wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego jednolitego ustroju samorządu gmin wiejskich, miast i powiatów prawo wybierania do Senatu z tytułu art. 2 ust. (1) pkt. 3) lit. a) służyć będzie w gminach wiejskich, liczących poniżej 3.000 mieszkańców, tylko prełożonym tych gmin.

Art. 51. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Ministrowi Sprawiedliwości, każdemu we właściwym mu zakresie działania.

Art. 52. (1) Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

(2) Jednocześnie uchyla się ustawę z 28 lipca 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 66, poz. 591), zawierającą ordynację wyborczą do Senatu.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów: *W. Sławek*

Minister Spraw Wewnętrznych:

Marjan Zyndram-Kościałkowski

Minister Sprawiedliwości: *Czesław Michałowski*

321.

U S T A W A

z dnia 8 lipca 1935 r.

o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej.

CZĘŚĆ I.

ZGROMADZENIE ELEKTORÓW.

Rozdział I.

Zwołanie Zgromadzenia Elektorów.

Art. 1. (1) Zgromadzenie Elektorów zwołuje Prezydent Rzeczypospolitej.

(2) W zarządzeniu o zwołaniu Zgromadzenia Elektorów oznaczone będą miejsce i termin Zgromadzenia.

(3) Termin Zgromadzenia ma przypaść nie wcześniej niż na siódmy dzień po ogłoszeniu zarządzenia, nie później jednak niż na piętnasty dzień przed upływem okresu urzędowania Prezydenta Rzeczypospolitej.

(4) Zarządzenie o zwołaniu Zgromadzenia Elektorów ogłoszone będzie w Dzienniku Ustaw oraz doręczone w odpisach Marszałkom Izb Ustawodawczych.